

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója 2015/2 (35.)



A Marton Jenő-Emlékérem 2015. évi kitüntetettje:

Dósa István

Október 26-án Kiskunhalason bensőséges ünnepség keretében adta át kuratóriumunk elnöke, Révész György az elismerést az idei kitüntetettnek.

1934. december 26-án Kiskunfélegyházán született, ott végezte a tanítóképzőt. 1954-től Kiskunhalason az Alsóvárosi Általános Iskolában tanított, 1955-ben képesítő vizsgázott, tanítói oklevelet szerzett. 1964-ben elvégezte a Magyar Testnevelési Főiskolát, 1974-től az ÁMK tanára, 1984-től a kiskunhalasi sportszarnok vezetője. 51 évet dolgozott a közoktatásban.

1954-ben rajvezetőként ismerkedett meg az úttörőmunkával, a következő nyáron már Mánfán táborozott. 1955-től katona a határőrségnél. 1957-től Csanádpalotán és Biharkeresztesen szolgált, ahol önként vállalta a helyi iskolák úttörőcsapatainak a patronálását. Leszerelése után, 1958-ban visszatért az alsóvárosi iskolába, ahol megbízták a 932. Sz. Petőfi Sándor Úttörőcsapat vezetésével. 1972-ben új úttörőcsapatot szervezett Fazekas Gábor névvel, majd 1974-ben átvette a 695. Sz. Szűts József Úttörőcsapat irányítását a Szűts József Általános Iskolában. 1984-ben a Kiskunhalasi ÁMK-ban újabb úttörőcsapatot, az 5776. Sz. Szabó Fe-

renc Úttörőcsapatot szervezte meg. Sportszarnok vezetőként is mindig tanított, részt vett az úttörőmunkában. Mindezek mellett torna, kézilabda és birkózó edző volt egész életében. További megbízásai: 1958-tól a Városi Úttörőelnökség táborozási, 1964-től sportfelelőse is. 1959 és 1962 között a határőrség kiskunhalasi kerületének birkózó edzője, önvédelmi kiképzője, 1965-től 1985-ig az MHSZ lövészeti vezetője, önkéntes rendőr, az iskola-rendészet vezetője, 1980 és 1991 között a Bács-Kiskun Megyei Úttörőelnökség Táborozási Bizottságának a tagja, 1985-től 1991-ig a Petőfi Sándor Kerékpártúra létrehozója és vezetője. 25 évig közreműködött az úttörőházi munkában, a vezetőképzésben és különböző szakkörök vezetésében tevékenykedett. Az úttörővezetői konferenciák rendszeres résztvevője.

1958-ban a forradalom által megtépzott úttörőcsapatot 22%-os szervezettséggel vette át, amit hamarosan 91%-ra emelt. 1972-ben elnyerte csapata a KISZ KB. Vörös Selyemzászlaját. Vezetésével a 695. Sz. Szűts József Úttörőcsapat 1983-ig kézszer kapta meg a KISZ KB. Vörös Selyemzászlaját. Erről az időszakról önéletrajzában ezt írja: „Harminc éves csapatvezetői munkám fő módszerei a játékosság, az önkéntesség, a szervezettség voltak. Nagy gondot fordítottam a gyermeki önkormányzatok működtetésére. Fő elvünk: minden gyerek érezze, hogy rá is szükség van, rajta

is múlik őrskének, rajának a sikere. Mindig olyan tevékenységi formákat kínáltunk, amit ők is szerettek: élményszerű játékok, sport, túrák, táborozás, kulturális tevékenység.”

Sikerei, eredményei a fentebb említettekén túl: Sportban 12-szer harcoltak ki főleg tornából és birkózásból az úttörő olimpiákon megyei vagy annál magasabb szintű szerepléseket. 9 alkalommal nyertek grundbirkózó diákolimpiai csapatbajnokságot. Több mint 100 táborban, köztük vezetőképző táborokban vett részt főleg vezetői beosztásokban. 21-szer táborozott úttörőkkel külföldi testvérvárosokban. Részt vállalt a város kunfehértói és sikondai váltótáborainak felépítésében, az országos vándortáborok létrehozásában, ahol hét útvonalat járt be. Szalkszentmártonban részt vett a vándortáborok 40. évfordulós rendezvényén.

Kitüntetései: a Sport Érdemes Dolgozója, Kiváló Úttörővezető, Úttörővezető Érdemérem, KISZ Érdemérem, a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany fokozata, az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, Gyermekéért Érdemérem, Kiskunhalas város Pro Urbe Díja, Sport Életműdíj, öregdiákjai háladíja: Cum Gratia

Publikációi:

A 695. sz. Szűts József Úttörőcsapat története (2 kötetben)

Grundbirkózás az általános iskolában (a Diáksport Bizottság kiadványa)

Marton Jenő-díjasok 2015-ben

Már 10 éve annak, hogy a Múltunk Öröksége Alapítvány legfőbb anyagi támogatója – *Marton Jenő* tanár úr – elhunyt. Az évforduló alkalmából az Alapítvány nevében felkereste sírját Pápan elnökünk Révész György, Kalotay Gábor FB elnök, valamint dr. Szabó Imre alapító, és sírcsokor elhelyezésével emlékeztek meg róla.

Örömdetes dolog, hogy az egykori cserkész-, majd úttörővezető anyagi támogatásával létrehozott Marton Jenő-díj a kimagasló eredményt nyújtó munkának egyre rangosabb elismerését jelenti az iskolák és a diákok körében. Szinte hihetetlen, hogy ezekben a kis létszámú iskolákban milyen sok sikeres, a különböző – megyei, országos – szintű versenyeken komoly helyezést elért diák szerez dicsőséget iskolájának. Az idén sikerült valamennyi iskolába személyesen eljutni. Három iskolában június 13-án, Keszthelyen június 20-án volt a tanévzáró ünnepély.

Június 13-án kora reggel indult útnak *SÁRMELLÉKRE* Révész György Várhelyi Miklóssal, aki első alkalommal vett részt díjátadó ünnepségen. Nagy tisztelettel és szeretettel fogadta őket az iskola igazgatója Dutkáné Vincze Mária és Horváth Tibor polgármester úr. A ballagási ünnepség a már kialakult hagyomány szerint zajlott. Ezt követte az éves munkát értékelő igazgatói beszéd, melynek része a jól végzett munka elismerése. Számtalan könyv és oklevél talált

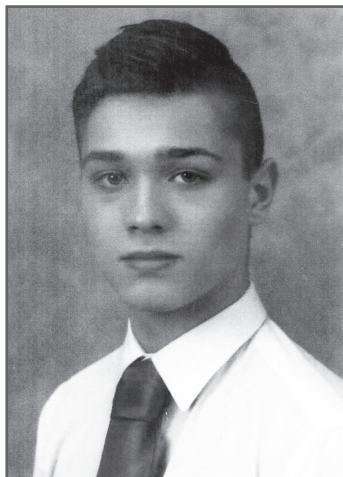
gazdára. A Marton Jenő-díj átadása nagy eseménynek számít. Ebben az évben a nevelőtestület javaslata alapján **GOSZTONYI ZOLTÁN** érdemelte ki az elismerést. Zoltán magatartása és tanulmányi eredménye példamutató volt az évek során. Felső tagozatban a diákönkormányzat oszlopos tagja, ebben a tanévben elnöke volt. Tagja az iskola színjátszó csoportjának, a labdarúgó csapatnak, a néptánc csoportnak. Az iskola által szervezett rendezvények aktív résztvevője. A Kutató Gyermekek Tudományos Konferenciáján a 2011/12-es tanévben az országos első, a 2013/14-es tanévben az országos harmadik helyezést elért csapat tagja volt. A nevelőtestület mindig számíthatott rá. A jelenlévők nagy tapssal fejezték ki egyetértésüket.

ZALAVÁRON délután volt a rendezvény. Ezen is Révész György és Várhelyi Miklós vett részt. Változás történt az iskola életében, ettől a tanévtől kezdve a sármelléki iskola tagiskolája lett. Így itt is jelen volt Dutkáné Vincze Mária és a polgármester úr. Szülők, barátok, ismerősök sokasága vett részt az ünnepségen. A ballagó diákok meghatódva búcsúztak és mondtak köszönetet mindazért, amit 8 év alatt kaptak az iskola nevelőitől és dolgozóitól. Gerecs Mária tagintézmény-vezető hasznos tanácsokkal látta el a ballagó diákokat, majd a tanév munkájának értékelése következett. Eredményes tanév áll mögöttünk –

hangsúlyozta – sokan kiválóan teljesítettek. Ennek elismerése során került átadásra a Marton Jenő-díj is. A nevelőtestület javaslata alapján **KAMONDI NATÁLIA** érdemelte ki ezt a kitüntetést.

Natália elsős kora óta példás magatartású és kimagaslóan szorgalmas tanuló. Tanulmányi eredménye kitűnő volt az évek során. Rendszeres résztvevője a különböző szintű tanulmányi versenyeknek, ahol szép eredményt ért el. Az iskolai rendezvényeken szívesen vállalt feladatot. A Diákönkormányzat munkáját segíti. Méltó a kitüntetésre, ezt jelezte a nagy taps is. Gerecs Mária megköszönte mindazok munkáját, akik segítségére voltak az iskolának. Egy-egy szál rózsát átadva az Alapítvány képviselőinek is, annak a reményének adott hangot, hogy az Alapítványnak a következő években is lesz lehetősége Marton Jenő-díjjal jutalmazni az arra méltó tanulókat.

REZIBEN e sorok írója vett részt az ünnepségen, amely 8 órakor hálaadó szentmisével kezdődött, az egyházi fenntartású iskola melletti templomban. Ezt követte az egyforma ünneplőbe öltözött búcsúzó diákok ballagása. Kedves énekszó mellett – sokan könnyes szemmel – járták végig az iskola jól ismert termeit, hiszen 8 év alatt szinte második otthonukká váltak. Elhangzottak a búcsúbeszédok és egy kis műsor, melyen a legkisebbek is részt vettek. Hasznos útravalóval búcsúzott tőlük az intézmény vezetője. Szülők, barátok, ismerősök vi-



rággal, kis ajándékkal várták őket, melyet a rendezvény végén adtak át szeretteiknek. Az ünnepség a tanév munkájának értékelésével folytatódott. Ennek volt része a jutalmazás. A sor a Marton Jenő-díj átadásával kezdődött. A díjban **TAKÁCS BENCE** részesült.

Bence az általános iskolai évek alatt mind tanulmányi, mind közösségi szinten kiemelkedően teljesített. Rendszeresen szerepel az iskola és a falu rendezvényein, az állami és egyházi ünnepségeken, kulturális szemléken, tanulmányi versenyeken. Tanulótársai javaslata alapján az idén elnyerte a Pünkösdi király megtisztelő címet. Az iskola életében ez már hagyománnyá váló esemény. Társai felnéznek rá, tisztelik, számíthatnak a segítségére. Méltó a Marton Jenő-díjra. A jelenlévők is nagy tapssal fejezték ki egyetértésüket. Az ünnepség az ajándékok átadásával ért véget.

KESZTHELYEN június 20-án reggel 9 órakor kezdődött a ballagással egybekötött tanévváró ünnepség. Ezen a kuratórium elnöke Révész György vett részt. Már előző nap oda kellett utaznia, hogy ott lehessen az ünnepség kezdetén, mivel Budapestről tömegközlekedéssel nem lehet ilyen korán eljutni Keszthelyre. Az iskolában Seffer Imréné tagintézmény-vezető és Dósa Zsolt igazgató fogadták. Marton Jenő 1956-tól élete végéig Keszthelyen élt és nyugdíjazásáig ebben az iskolában tanított. Szülők és nagyszülők emlékeznek rá szeretettel. Ezért itt különös súlya van ennek a kitüntetésnek, melyet a kialakult hagyománynak megfe-

lelően ünnepélyes keretek között adott át Révész György **KIRÁLY MÁTYÁS** búcsúzó 8. osztályos diáknak. Mátyás általános iskolai tanulmányai során mindig példamutató magatartású, szorgalmú és kitűnő tanulmányi eredményű tanuló volt. Tehetsége már alsó tagozatban is megmutatkozott. Sikeres versenyzője volt az informatikai és matematikai versenyeknek. Felső tagozatban folytatódott érdeklődése a reál tárgyak iránt. A Bolyai Matematika Csapatversenyben megyei 4. lett, a Hevesy György Kémia Versenyben a megyei helyezettek között szerepel. Angolból az orszá-

gos nyelvi és a Titok versenyek állandó sikeres résztvevője. Tanárai, osztálytársai mindig számíthatnak rá. Segítő, barátságos, kedves, szerény egyéniség. Jó kapcsolatot ápol barátaival, iskolatársaival, nevelőivel. Méltó a kitüntetésre. E szép eredményhez gratulálunk.

Ezzel a maradandó élményt nyújtó rendezvények-ünnepségek befejeződtek. Gondtalan, vidám, jó pihenést, de egyben hasznos időtöltést kívánva búcsúztunk egymástól, remélve, hogy egy év múlva ismét találkozunk.

Magócsi Károlyné



Negyven éve fejeződött be az Úttörővezetők Akadémiája Pest megyében

Az MM és a MÚSz közös javaslatára született meg 1973-ban, hogy a pedagógus továbbképzés komplex gyakorlati szemináriuma c. formái közé kerüljön be ez is.

A Pest Megyei Pedagógus-továbbképző és a Pest Megyei Úttörőelnökség is elindította 24 hallgatóval, zömmel csapatvezetők számára ezt a két éves tanfolyamot.

Ebben oktatáspolitikai, pedagógiai, pszichológiai, mozgalmi és módszertani témák szerepeltek. Előadónak egyetemi oktatókat, az OPI és az Úttörőközpont munkatársait, a megyei szakbizottságok

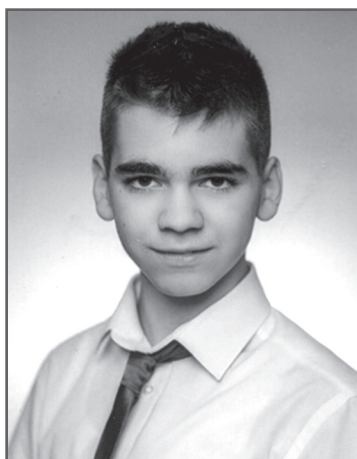
vezetőit kértük fel, akiktől sokat tanultunk.

Az előadások után – a korábban elvállalt témák szerint – a hallgatók korreferátumai és gyakorlati bemutatói következtek mindig abban az iskolában, ahol a foglalkozásokat tartottuk. Az így szerzett tapasztalatokat mindenki saját csapatában hasznosítani tudta. Ezekről naplót vezettek a részt vevők.

A tanfolyam alatt voltunk Csillebércen, több budapesti és a két megyei úttörőházban. Kár, hogy ez a népszerű és közkedvelt képzés öt évfolyam után megszűnt.

(A fényképen az első végzett hallgatók láthatók 1975-ben Csillebércen.)

Szabó Imre



Kedves Barátunk!

Az úttörőmozgalom 1946. évi megalakulására emlékezve a Múltunk Öröksége Alapítvány kuratóriuma tervbe vette, hogy a 70. évforduló tiszteletére számba veszi mindazokat az emlékeket, amelyek valamilyen módon kötődnek az úttörőmozgalomhoz.

Ilyen összegzésre eddig csak a 40. évfordulón került sor az **Úttörő emlékhelyek gyűjteménye** c. kiadványban 1988-ban. Tudjuk, hogy ebből az alkalomból is, és az ezt követő években is több helyen került sor emléktáblák, kopjafák és egyéb emlékek elhelyezésére. Azt is tudjuk, hogy sajnos ezek egy részét azóta barbár kezek megsemmisítették...

A történelmi igazságtétel is azt kívánja, hogy az utódainknak számba vegyük, hol, milyen emlék őrzi még az „úttörő” nevet. Ehhez a nagy országos felméréshez jelenleg nem áll rendelkezésünkre hivatalos állami támogatás, de úgy gondoljuk, hogy Rád számíthatunk!

Arra kérünk, hogy nézz körül lakóhelyeden és a környéken, és jelezd nekünk vissza, hol, milyen úttörőemlék maradt még meg, és ha lehet, küldj róla egy fotót, vagy szövegének a leírását. Úgy tervezzük, hogy az így begyűjtött anyagot 2016-ban közzétesszük.

A másik megkeresésünk az úttörővezetők lexikonjával kapcsos-

latos. Eddig két kötetben jelentettük meg vezetőtársaink fényképes bemutatását, de ezekből nagyon sok, arra érdemes úttörővezető is kimaradt – így pl. a Te neved is hiányzik. Ezért, ha úgy gondolsz, hogy a szívedben őrzött úttörőemlékek mellett méltó lenne a 70. évfordulóra írásban is megörökíteni az utókornak egykori mozgalmi tevékenységedet, arra kérünk, hogy írd egy rövid, 20-30 soros szakmai életrajzot egy 4×5 cm-es arcképpel

együtt, amely lehet egykori úttörőképed is. Mindkét küldeményt az alábbi címre kérjük:

*Dr. Tóth József
1125 Budapest
Trencsényi u. 48.*

Az emlékgyűjtésben és a láng őrzésében végzett és végzendő munkádat hálásan köszönjük. További jó egészséget kívánunk! Tisztelettel:

Dr. Tóth József



Kuratóriumunk tagját, dr. Tóth Józsefet a Budapesti Honismereti Társaság tiszteletbeli tagjának választotta. Az erről szóló oklevelet 2015. 05. 08-án, a BHT Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjteményben tartott közgyűlésén Breinich Gábor elnök adta át.

(Gábel Tibor felvétele)



2015/07/13 10:44



Marton Jenő halálának 10. évfordulója alkalmából dr. Szabó Imre alapító, Révész György, a Kuratórium és Kalotay Gábor, a Felügyelőbizottság elnöke július 13-án felkeresték nagylelkű támogatónk sírját Pápán, és elhelyezték az emlékezés virágait.

In memoriam Győri Józsefné

Győri Józsefné, született Horváth Margit a váci volt Hámán Kató Általános Iskola igazgatója hamvaitól 2015. július 8-án búcsúztak a szerettei, sok váci pedagógus, a város vezetője és volt tanítványai.

A „Kiváló pedagógus” és „Úttörővezetői érdemérem”-mel kitüntetett gyémántdiplomás tanár pályáját 1951-ben Bácsszentgyörgyön kezdte meg, majd egy békéscsabai rövid kitérő után került Vádra. 1956-tól 6 éven át a nagy kiterjedésű váci járás gyermekcentrikus úttörőtítkára volt. A „Hámán”-ban 1965-től előbb tanár, majd igazgatóhelyettes és 1969-től nyugdíjazásáig az iskola igazgatójaként működött.

Igazgatósága alatt szervezték meg a váci zeneiskolával együttműködve a zenei tagozatot, aminek egyik leghíresebb tanulója a nemzetközileg is elismert Liszt- és Kosuth-díjas zongoraművész Bogányi Gergely.

Folyamatosan azon dolgozott, hogy az általa vezetett intézmény szakmai-pedagógiai színvonalát emelje, de észrevette és elismerte kollégái erőfeszítéseit, áldozatos munkáját is. Kitűnő pedagógiai érzéssel, önzetlenül, kellő hozzáértéssel oktatta és nevelte a gyerekeket, segítette kezdő kollégáit, példát mutatott tantestületének, melynek hosszú időn át igazgatója volt.

Tudta, hogy a pedagógusnak felelőssége és reménysége az, hogy ne csak a szavai hassanak, hanem az élete is amely a szavait hitelesíti.

Őszintén mondhatjuk, hogy kiemelkedő, karakteres tanáregyenység volt, aki rátermettségével, felkészültségével, magas színvonalú pedagógiai munkájával, igényes vezetői tevékenységével kivívta a munka- és pályatársak, az iskola diákságának, valamint azok hozzátartozóinak tiszteletét. Olyan tisztelet ez, mely az idők folyamán nem kopott meg, és most is tovább ragyog.

Vác, 2015. augusztus 30.

*Dr. Molnár Lajos
ny. középiskolai igazgató*



Őrsvezetőképző tábor Zamárdiban.
Győri Józsefné az első sorban jobbról a második

„Mindenkor, mindig tanító vagyok”

Tóth Ernőné emlékezete

1936. augusztus 12-én Hódmezővásárhelyen látta meg a napvilágot az a gyermek, aki már kislány korában babáival gyakorolta a „tanítás” művészetét. A kisgyermekek szeretete vitte a helyi tanítónőképzőbe, ahol kitűnő eredménnyel érettségizett 1954-ben, majd itt szerezte tanítói oklevelét 1955-ben. Pályáját NÉPTANÍTÓKÉNT tanyai, falusi iskolákban kezdte. Az itt szerzett tapasztalatokkal került Kecskemétre, ahol előbb a Jókai Mór, később a Zrínyi Ilona városközponti iskolákban tanított.

A gyermekek szeretete vezette akkor is, amikor a szakmai munkája mellett az első osztályosok felkészítésével, a másodikosok kisdobossá nevelésével, majd a csapat vezetőségében kisdobosvezetőként dolgozott.

1963-tól a kecskeméti Szalvay Mihály Úttörőház igazgatója lett. Ehhez a vezetői tevékenységéhez egy sor újítás, a kapcsolatok építése kötődik. Üzemek, vállalatok, a repülőtér, a tűzoltóság támogatását szerezte meg. Az úttörőházban pezsgő életet alakított ki, új szaköröket indított, növelte az oda látogató gyerekek számát. Évente ekkor 18-20 000 részvételi alkalmat regisztráltak az úttörőházban. Öröm az úttörőházban címmel pályázatot hirdettek. A pályamunkák



között említésre méltó egy hetedikos úttörő verse, amellyel a 20 éves úttörőházat köszöntötte. Nevéhez fűződik az *úttörőházi gyermektanács* megalakítása.

Közvetlen kapcsolatot épített ki a KISZ KB Úttörő Osztályával. Módszertani bemutatók, tapasztalatcserék zajlottak Kecskeméten, amelyeken más úttörőházak különböző vezetői vettek részt. A megyében az úttörőház módszertani központ lett, amihez módszertani szobát alakítottak ki gyermek- és felnőtt vezetők számára.

1972-ig tagja volt a városi pártbizottságnak, a megyei és a városi úttörőelnökségeknek. A megyei kulturális szakbizottságot és a városi kisdobos szakbizottságot vezette. Miután ismét a tanítást választotta, nem szakadt el

az úttörőháztól. Sokáig az *Illik, nem illik klub* vezetője volt.

A Zrínyi Ilona Általános Iskolában a Vörös Selyemzászlóval kitüntetett Zrínyi Ilona Úttörőcsapatban raj- majd csapatvezetőként már rutinnal szervezte az úttörőmunkát.

Egyik fontos tevékenysége volt a tanulók nyári táborozása. A szülői munkaközösséggel együtt szervezte az ország különböző területén ezeket a sátoztáborokat egy patak vagy forrás közelében. Ezekben a táborokban nem lustálkodtak a gyerekek. A táborozó „gárda” 130 gyerekből és a kísérő szülőkből állt, akik ellátták a táborozókat, szakácsok, anyagbeszerzők voltak. A tábori „stáb” éveken keresztül együtt maradt. Tíz évenkénti forgásban az ország egész területén megismerhették az úttörők a legszebb természeti tájakat, műemlékeket, városokat, kastélyokat, várakat. Minden túrahelyet három- négy fős csoport derített föl, és szervezte a gyalogtúrákat. Tábororvos mindig valamelyik szülő volt.

Kiemelkedően színvonalasak és tartalmasak voltak az avatások. A piros és kék nyakkendő sereg fegyelmélettel alkotott szép, egyenes sorokat, amelyek élén az egyenruhás úttörővezetők álltak. A tanulás és tanítás mellett ezek mindig kedves események, szép élmények voltak, amelyekről sok-sok volt zrínyi diák örök színes, zászlós avatási képeket.

Ida néninél a mozgalom mindig a fő célt szolgálta: nevelni, tanítani és segíteni a felnőtté, az emberré válást. A hazafias nevelést is rendkívül fontosnak tartotta.

Minden tevékenységét a végtelen gyermekszeretet vezette. Számára nem volt elveszett gyerek. Mindig a legtöbbet igyekezett kihozni a tanítványaiból. Képes volt megvigasztalni az elkeseredetteket, és erőt adni az elbátortalanodóknak. Velük élt, velük együtt dobbant a szíve.

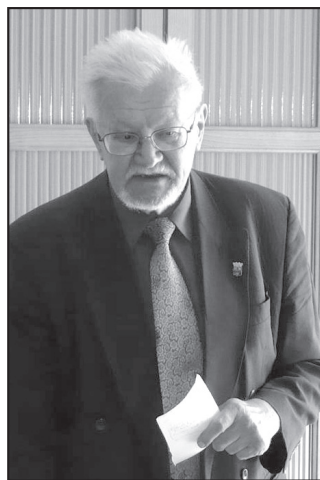
Nem véletlenül választotta pedagógiai munkássága mottójául Szakály Dezső Tanító vagyok című versét. Hitvallásává váltak a „*Mindenkor, mindig tanító vagyok. / Mindenkor, mindig az is maradok.*” verssorok.

Munkáját kitüntetésekkel ismerték el: Úttörővezetői Érdemérem

(1977), Kiváló Munkáért (1985), Gyermekéért Érdemérem (1989), Pedagógus Szolgálati Emlékérem (1991), Karácsony Sándor-díj (1996). 2005-ben az oklevelét kibocsátó intézmény jogutódja, a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Kara 50 éves Díszoklevelét vehette át.

Tóth Ernő

Laurenszky Ernő (1929-2015)



A június 3-án elhunyt Laurenszky Ernő személyében a magyar gyermek- és ifjúsági mozgalom jeles vezetőjét, elméleti és gyakorlati szakemberét tisztelhetjük.

Laurenszky Ernő gyermekmozgalmi pályafutása a cserkészletben kezdődött: a kelenföldi református egyházközség csapatában lett farkaskölyök, majd a Lónyayban (ahol középiskolai tanulmányait végezte), a Bethlen Gábor Cserkészcsapatban tett fogadalmat, és nem sokkal később ugyanitt már őrsvezető volt. 1945 nyarán már fontos szerepet játszott a csapat dömsödi táborának megszervezésében, 1947-ben pedig „túlkoros regősként” vehetett részt a háború utáni első, moissoni dzsemborin.

Nyolcadikos lónyaistaként lett a Diákszövetség kerületi titkára, majd budapesti kultúrosa. Itt került kapcsolatba a néptánc mozgalommal is. Az ELTE történelem szakának elvégzése után először néptánc oktatóként helyezkedett el, később félnapos tudományos munkatársi állást kapott a Népművelési Intézet Múharay vezette Néprajzi osztályán.

A Magyar Cserkészfiúk Szö-

vetsége és a Magyar Úttörők Szövetsége 1948-as egyesülése után a cserkészlet iránt elkötelezettek számára két lehetőség maradt: a visszavonulás, vagy az úttörőmozgalom. Laurenszky Ernő hosszas vívódást után tanárként az utóbbit választotta. 1957-től Cinkotán volt csapatvezető-helyettes, egyidejűleg őrsvezető-képzést és néptánc csoportot is vezetett a XVI. Kerületi úttörőházban. Később a XI. kerületben a Bartók Béla úti ének-zene tagozatos általános iskolában csapatvezető volt. Ebben a csapatban már ifik is voltak.

Később az Aga utcai iskolában tanított, ahol vándortáborozni járt, néptánc és úttörő közlekedési rendőr csoportot vezetett. Kezdetől fogva részt vett a vándortábori mozgalomban: előbb a Bakony, majd a Mátra, aztán a Partizánok útján vándortáborot vezetett. Ez utóbbinak a tervezésében és a vezetők eligazításában is részt vett, csakúgy, mint a központi kerékpáros vándortáborban, amelyre a tavaszi szünetben került sor.

Kiváló úttörővezetőként is a szíve mélyén cserkész maradt. 1989-től aktívan közreműködött a Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége újjászervezésében. Az MCSSZ delegáltjaként volt a MAGYIT tagja, 1993 és 1995 között soros elnöke. Fáradhatatlanul szorgalmazta a magyar gyermekszervezetek együttműködését. „*Széles az út, sokan elférünk rajta*” – mondta gyakran, és ennek szellemében vállalt fontos szerepet az 1995/96-ban a Csillebércen szervezett közös, ahogyan ő nevezte, „ökumenikus” vezetőképzésben.

A Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztályának alapító elnöke, a szakosztály Vasvári Diplomájának kitüntetettje. Pedagógiai tevékenységének sokoldalúságát jelzi, hogy az MPT Makarenko Munkabizottságának tevékenységében is jelentős részt vállalt, egyebek között a NÉKOSZ és a makarenkói életmű összehasonlító előadásával vett részt a 2002-es poltavai Makarenko-konferencián. Ez irányú tevékenységének elismeréseként vehette át 2010-ben a Makarenko Munkabizottság által alapított Petrikás Árpád-díjat.

Tájékozottsága – mindenekelőtt pedagógiai, kulturális, politikai te-

rületen – legendásan sokoldalú volt. Nem mindig volt igaza, de mindig volt véleménye, amit vehemensen képviselt, de készséggel elismerte tévedését, ha az bebizonyosodott.

Búcsúzunk Ernő. Kísérjenek végtelen utadon Arany János halhatatlan sorai, amelyek talán legjobban kifejezik valamennyiünk szeretetét és tiszteletét:

*Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s nőtön nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.*

Takács Pál (1932-2015)

Elment a legendás turai csapatvezető, a Galga expedíció egyik „atyja”, fáradhatatlan szervezője, temérdek táborozás irányítója, résztvevője. Mintegy 3000 írása, fotója jwelent meg, egyebek között az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, az Úttörővezető Érdemérem, a Gyermekéért Érdemérem, a Pedagógus Szolgálati Emlékérem, az Ezüstfokos Vándordíj kitüntetés.

Így emlékezett rá a tanítványbarát-munkatárs a Turai Hírlap 2015. márciusi számában:



Egy barátság kezdete

Pali bácsi ötödikben orosz tanított, majd betegsége miatt két évet ki kellett hagynia. Nyolcadikban tért vissza az iskolába, de akkor más tanította nekem a nyelvet, ki-

sebb érdeklődésemre. Az 1957-ben alapított „Dia-Fotó” szakkörben találkoztunk újra, mely más néven ugyan, de haláláig működött.

A barátság azonban 1958 nyarán kezdődött. Egy vasárnap délutáni mozielőadásról kijövet szólított meg, a volt nyolcadikost, volna-e időm s kedvem, hogy másnap elmenjek hozzá egy megbeszélésre. Nem árulta el, mi lesz a beszélgetés tárgya, s nagyon meglepődtem, amikor betoppanva hozzá ott találtam többek között Dolányi Pannit, Pecze Pistát, másokat, kortársaimat. Felvetette, mi lenne, ha műsort adnánk a tanácsházáról a falu több pontján elhelyezett hangszórókon. Megleپődtünk, de lelkesen támogattuk az ötletet, s össze is írtuk, kiket szólítunk meg a „rádió” munkatársi gárdájába. A hét közepén már népesebb csapattal jöttünk össze Pali bácsi udvarán, s ott a fűvön ülve megalakítottuk a „Turai Ifjúsági Rádiót”. Pali bácsi javaslatára engem választottak igazgatónak. Nagy megtiszteltetés volt ez számomra, s még különösen az, hogy egy-két hét után már össze is tegeződünk. Én, az első gimis a volt tanárommal! Augusztus 20-án fel is csendült a tanácsház kis irodájában berendezett „stúdióból” a szignál, Suppé „Könnyű lovasság” c. művének kezdeti taktusai. Innentől igen gyakran találkoztuk, szerveztük a műsort, az egyenes adásokat hetente kétszer, majd négyszer, de rendeztünk színpadi un. „élő adásokat” is. És innentől bekéredzkedtünk Tura művelődésének életébe: ugyanis a rádióból alakult később az irodalmi színpad, majd a 40 évig gyerekek százaival a Galga mente történetét és értékeit megismertető Galga Expedíció. És a többi tábor Síkfőkúton, Jósavfőn, Zamárdiban, Lellén. Mindezekben társak, igazi barátok voltunk. Sokat köszönhetek neki!

Nyugdíjas korunkban naponta találkoztunk, hol nála, hol nálam. Anekdotáztunk, beszélgettünk... Ezért sújtott le hirtelen halála, amit nehezen dolgozok fel, pedig tudom, hogy barátsága, alkotásainak, életművének hatása örökre velem marad.

Szarvas László

Búcsú útitársainktól

Hosszú és tartalmas életének kisebbik feléről - ez sem kevés, 40 esztendő! – van közvetlen emlékem és tapasztalatom **Hollós Róbertné**-ről, Giziről

Utazásaink, fesztiválközi szünetek közt, s utolsó éveiben kis óbudai birodalmában tett látogatásaim során rekonstruálhattam az első, hosszabbik – jóval nehezebbik – négy évtizedet. Magyarként Kassán a háború előtt s a háború alatt, a háború utáni „nemzeti lélegzetvétel” idején vállalt feladatok Budapestén: egyebek közt bábszínház a háború sértette gyerekeknek.

A „békeidőkben”, a hetvenes években kezdtük együtt a munkát, a gyerekek – akkor úttörőknek nevezték, neveztük őket – bábjátékos fesztiváljainak szervezésében, majd a „játszóházi mozgalom” világhozatalakor a „Gyermekek nemzetközi éve” idején, közben egy epizód az egészségnévelésért, a korszerű csecsemőgondozást népszerűsíteni kívánó röpiratok készítésekor, a gyermekkultúra szakirodalmának, elméletének és kritikájának megszervezésekor. Pszichológusi, urbanus műveltség a folklorizmusban lobogó egykori Corvin téri intézményben, a Népművelési Intézetben! S ez nem ellentét volt akkor – írom: a békeidőkben –, hanem hasznos szellemi energiák integrációja.

Gizike csöndes, de határozott szavával, hozzáértésével ennek a gyermekérdekű szellemi integrációnak volt munkása ekkor. S ezenközben az amatőr bábjátékos mozgalom okos koordinátora is.

Szomorú a búcsúzás tőle, akkor is, ha a pályánkon megszokottnál hosszabb időt kapott, és utolsó időszakában is éles elmét, biztos emlékezetet a sorstól. Nyugodjék békében!

Ma már kevesen tudják a törekeny és érzékeny egi bábművészről, bábszínház alapítóról, **Demeter Zsuzsáról** hogy szoros kapcsolata volt az úttörőmozgalommal. A tehetséges fiatalasszonnyra – a híres egi mézeskalácsos lányára – Nemes Péter a szövetség titkára-

ként figyelt fel. A városi Úttörőház munkatársára a gyerekek bábjátékos mozgalmának irányítását bízta, majd hagyományosan az északi város lett az országos úttörő bábjátékos fesztiválok színhelye. Zsuzsa fontos szerepet vállalt a 70-es években a csillebércei művészeti szaktáborozásokban is. Kreatív-kézműves szakvezetőként járult hozzá ezek sikeréhez, lett légyen szó Ady-ünnepélyről, modern művészetekről, népművészetről.

Az egri úttörőház infrastruktúráján később az ő kezdeményezésére, küzdelmei árán jött létre az ország első vidéki állandó hivatásos báb-színháza, a *Harlekin*. Zsuzsa hihetetlen energiával vetette magát a munkába, megannyi siker koszorúzta tevékenységét. De ekkor is hű maradt a mozgalomhoz. Visszavisszatérő hűségese vezetőtől is búcsúzunk, osztozva a művészetbarátok, bábpedagógusok, bábjátékosok gyászában

S eltemettük *Székely Évát* is, a csendes hangú népi iparművészt, a Népművészet Ifjú Mesterét, aki 1976-ban a csillebércei első Országos Népművészeti Táborban szegődött az úttörők mellé, s hűségét egész életében megőrizte. Közben jeles tanára lett a hátrányos helyzetűek *Kövessi Erzsébet*-ről elnevezett szakiskolájának, megannyi tábor, játszóház, szakkör kézműves mestere volt. Nagyon sokan szerették. Az Úttörőszövetség Gyermekéért díjának is büszke tulajdonosa volt.

Trencsényi László

Könyvismertetés

Dr. Pap István: „Mozgalmas” életem. Budapest, 2014

A kötet beszédes címét olvasva egy életútírásra számíthat az olvasó, mely egy tevékeny, mozgalmas élet epizódjait meséli el. A cím nem csal, s az idézőjel indokolt, mert a szó mindkét jelentésében él. *Dr. Pap István* kötete a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztályának Mozgalompedagógiai Füzetek sorozatában jelent meg, 7. kötetként. A kiadvány egy nagyobb lélegzetű munkának, a szerző *Út az értől az óceánig. Korrajzok történetek tükrében* című, 2015-ben lezárt könyvének két fejezetét tartalmazza. Dr. Pap István családja biztatására írta meg élet-történetét. A 400 oldalas műből a tanítói pályájának elejéről a Kurjantói históriák, majd a folytatásról A mozgalmi élet történetei című fejezetekben olvashatunk.

Dr. Pap István a Kecskeméti Főiskola nyugalmazott docense. Tanítói képesítését a Bajai Tanítóképző Intézetben szerezte, majd tanyai tanítóként, népművelőként kezdett dolgozni, s lett később a KISZ megyei kultúrfelelőse, 1962-ben pedig Bács-Kiskun megye úttörőtitkára. 10 éven át töltötte be ezt a posztot, s mint igazi népművelő, azon fáradozott, hogy a megyében található falvak, városok kulturális és sport-életét fellendítse. Nem volt olyan terület, mely ne kapott volna tőle kellő figyelmet: szavalóversenyek, táncversenyek, irodalmi színpadok, képzőművészeti bemutatók, sportversenyek, kulturális szemlék

és szellemi vetélkedők, különböző táborok szervezésének számai futottak össze a kezében. A leírás során a szerző nem csupán emlékeztet, egykori feljegyzéseire hagyatkozott, hanem az aprólékos adatokat levéltári kutatásokkal gyűjtötte össze. Megelevenednek előttünk az 1950-60-70-es évek mindennapjai: a téesszervezés, melyben a tanítókat agitátorként „használták”, a falusi bálók, az úttörőmozgalom eseményei: a nagy úttörő-találkozók, úttörő néptáncfesztiválok, úttörő olimpiák, úttörőtáborok szervezése körüli emlékeztető történetek. A könyv a hétköznapi történelemnek tehát egy olyan dokumentuma, ahogyan azt ritkán láthatjuk: egy vezető szemszögéből.

A kiadvány hiteles korrajz és társadalomrajz azokról az évekről, amikor a megyei úttörőmozgalom szervezete kialakult, megszilárdult, mely mintegy 40 éven keresztül keretet adott a gyerekek kulturális, sport- és szabadidős életének. A 2010 óta működő sorozat korábbi darabjai a gyermek- és ifjúsági szervezetek történetével foglalkoznak, köztük például Fehér Éva az Úttörőegyüttes történetéről (*Rekviem egy közösségért. Az Úttörőegyüttes születése és végnapjai*. Mozgalompedagógiai Füzetek 2.), Trencsényi László a mozgalom 30 évnyi történetéről ír (*A magyar úttörőmozgalom választásai 1957-1987*), más kötetek pedig konferencia anyagokat, illetve az úttörőmozgalom hétköznapijait és ünnepnapjait felidéző leírásokat adnak közre. Jelen kötet és a sorozat létjogosultsága vitathatatlan, hiszen generációk nőttek fel kisdobosként, úttörőként ebben a gyermekszervezetben, melynek működését a kötetet olvasva már felnőttként érthetjük meg.

Sági Norberta

Kecskeméti Főiskola
Tanítóképző Főiskolai Kar

(A nyáron jelent meg a Mozgalompedagógiai füzetek 9. kötete, melynek címe: Vándortáborozás. - A szerk.)

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

Szerkesztő: dr. Szabó Imre

Felelős kiadó: A Múltunk Öröksége Alapítvány

Szerzők: Gránicz Erzsébet, dr. Harsányi Iván, Magócsi Károlyné, dr. Molnár Lajos, Nemes Péter, Nemoda István, dr. Pap István, Révész György, Sági Norberta, dr. Svéd László, dr. Szabó Imre, Szabó László, Szarvas László, Szűcs Istvánné, Tóth Ernő, dr. Tóth József, Trencsényi László

Nyomdai előkészítő: Révész György

Nyomás: Poremba Nyomda

Felelős vezető: Poremba Krisztián

Honlapunk: <http://www.multunkoroksege.hu>

Elektronikus levélcím: kapcsolat@multunkoroksege.hu